

Ljubljana, 8. september 2020

POGLED NA IZOBRAŽEVANJE 2020

EDUCATION AT A GLANCE 2020

V nadaljevanju si lahko preberete več o zborniku Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) [Education at a Glance](#) (EAG), "Pogled na izobraževanje" 2020, uradno objavljenem v torek, **8. septembra 2020, ob 11.00**.

V dokumentu lahko preberete:

PREDSTAVITEV PUBLIKACIJE EAG IN PROCESA PRIPRAVE
SLOVENIJA IN EAG
POUDARKI O SLOVENIJI IZ EAG 2020
INFOGRAFIKA: GLAVNI POUKARSKI EAG 2020
PREGLED KAZALNIKOV, TABEL IN SLIK V EAG 2020

I. PREDSTAVITEV PUBLIKACIJE EAG IN PROCESA PRIPRAVE

EDUCATION AT A GLANCE (EAG) je najobširnejši mednarodni zbornik izbranih primerljivih podatkov o stanju in učinkih izobraževanja v 37 [državah članicah OECD in partnerskih državah](#) (Kostarika¹, Argentina, Brazilija, Ljudska republika Kitajska, Indija, Indonezija, Ruska federacija, Savdova Arabija in Republika Južna Afrika). Namen zbornika je omogočiti in spodbujati mednarodno primerjalni pogled in vzajemno učenje pri razvijanju izobraževalnih politik in sistemov v državah.

Publikacija je rezultat sodelovanja držav članic, institucij in strokovnjakov, ter Sekretariata OECD, v okviru programa INES (*Indicators of Education Systems* – "Indikatorji izobraževalnih sistemov") za zbiranje podatkov in razvoj mednarodno primerljivih kazalnikov na področju izobraževanja.

EAG izide vsako leto, običajno jeseni, v tiskani in elektronski obliki: http://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance_19991487 (prvič je izšel leta 1992). Določene preglednice, poudarki iz ugotovitev za posamezne države (*Country notes*) in povzetki, kakor tudi pregledi virov, metod in tehničnih opomb (*Annexes*), so objavljeni zgolj na spletni strani OECD. Publikacija (okvirno 500 strani) je dostopna v angleškem, francoskem in nemškem jeziku, nekateri letniki publikacije pa tudi v španskem in portugalskem jeziku.

---

¹ 15. maja 2020 je Kostarika prejela povabilo Sveta OECD za vstop v Organizacijo za ekonomsko sodelovanje in razvoj. Pri pripravi publikacije EAG je bila Kostarika že upoštevana za izračun OECD povprečja, medtem pa je v Kostarika še potekal proces ratifikacije in deponiranja listine o pristopu h Konvenciji OECD.

Podatki/kazalniki EAG so razporejeni v štiri vsebinske sklope:

- poglavje A (kazalniki A): Učinki izobraževalnih institucij in vplivi učenja
- poglavje B (kazalniki B): Dostopnost, udeležba in napredovanje v izobraževanju
- poglavje C (kazalniki C): Finančni viri v izobraževanju
- poglavje D (kazalniki D): Učitelji, učno okolje in organizacija v šolah

Posamezni kazalniki so opisani pri točki V.

Vsako poglavje vsebuje 5 do 7 kazalnikov, ki jih izberejo sodelujoči v okviru programa INES na mednarodni ravni. Države lahko sodelujejo tudi pri razvijanju kazalnikov. Razdelek vsakega kazalnika obsega več preglednic in grafov (slik), opis konteksta, glavne ugotovitve, analizo podatkov ter definicije, opis metodologije in vire, pri določenih kazalnikih tudi opis trendov ali okvir z besedilom, ki dodatno osvetljuje vsebino. Nekatere preglednice, potrebne za natančnejše razumevanje podatkov, pregledi virov, metod in tehničnih opomb so dodani v aneksih. Podatki so prikazani primerjalno glede na povprečje med državami OECD, EU23 (države članice EU in OECD), G20 in v nekaterih primerih tudi glede na povprečje vseh držav.

Glavni viri EAG so: vprašalniki UOE (skupni vprašalniki UNESCO, OECD in EUROSTAT), drugi podatkovni viri o prebivalstvu (npr. raziskava delovne sile in statistični podatki o dohodku in življenjskih pogojih), letni vprašalniki mrež INES NESLI in LSO², priložnostni oziroma periodični vprašalniki o izbranih vprašanjih, skupni vprašalnik mrež NESLI in Eurydice o obsegu pouka in plačah učiteljev in ravnateljcev, podatki iz mednarodnih raziskav OECD PISA (program mednarodne primerjave dosežkov petnajstletnikov), TALIS (mednarodna raziskava o poučevanju in učenju) in PIAAC (mednarodno ocenjevanje kompetenc odraslih).

Nekateri kazalniki temeljijo na podatkih izpred treh do štirih let (predvsem finančni podatki), nekateri so sodobnejši, izpred enega do dveh let.

Za primerjavo izobraževalnih sistemov v različnih državah se uporablja **mednarodna standardna klasifikacija izobraževanja ISCED**, ki razvršča izobraževalne programe in izide po ravneh in izobraževalnih področjih. Uporaba klasifikacije omogoča, da so nacionalni statistični podatki zbrani in prikazani na mednarodno primerljiv način. V poročilu 2020 je uporabljena klasifikacija ISCED 2011³, če ni drugače navedeno. Več o klasifikaciji ISCED 2011 je mogoče prebrati v priročniku, objavljenem na spletni strani <http://www.oecd.org/education/isced-2011-operational-manual-9789264228368-en.htm>. Za področja izobraževanja pa se uporablja klasifikacija ISCED-F 2013. Več o klasifikaciji ISCED-F 2013 je mogoče prebrati v priročniku, objavljenem na spletni strani <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/isced-fields-of-education-and-training-2013-en.pdf>.

Na spletišču OECD.Stat (<https://stats.oecd.org/>) je dostopna zbirka podatkov EAG, ki vsebuje neobdelane podatke in kazalnike iz EAG, kot tudi metapodatke. Zbirka podatkov EAG omogoča uporabnikom, da razčlenijo in analizirajo podatke na več načinov, kot je to mogoče v publikaciji.

---

² Program INES - program OECD za indikatorje izobraževalnih sistemov; NESLI – mreža za zbiranje in presojanje opisnih podatkov o strukturah, politikah in praksah v izobraževanju; LSO – mreža za zbiranje in razvijanje podatkov o ekonomskih in socialnih učinkih izobraževanja ter učinkih izobraževanja, povezanih s trgom dela.

³ Zadnjo prenovljeno različico klasifikacije ISCED 2011 je sprejela Splošna konferenca UNESCO novembra 2011.

II. SLOVENIJA IN EAG

Slovenija je k programu INES ("Indikatorji izobraževalnih sistemov") pristopila leta 2005, njeni podatki so bili prvič objavljeni v EAG 2007. Leta 2012 se je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport vključilo tudi v mrežo INES NESLI za zbiranje in presojanje opisnih podatkov o strukturah, politikah in praksah v izobraževanju. Poleg mreže NESLI deluje v okviru programa še mreža LSO za zbiranje in razvijanje podatkov o ekonomskih in socialnih učinkih izobraževanja ter učinkih izobraževanja, povezanih s trgom dela. Slovenija v mreži LSO ne sodeluje.

Podatke za Slovenijo posredujeta Statistični urad Republike Slovenije (statistične podatke, kazalnike A–C in nekatere D) in Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (predvsem opisne podatke za kazalnike D in kazalnik B2 o predšolski vzgoji in varstvu ter C5 o šolninah in pomoči študentom).

Za razumevanje slovenskih podatkov je pomembno pojasnilo o tem, kako pri nas razvrščamo vzgojo in izobraževanje glede na klasifikacijo ISCED 2011, ki razlikuje med osmimi ravni izobraževanja:

ISCED 0 – predšolska vzgoja in izobraževanje: prvo starostno obdobje (ISCED 01) in drugo starostno obdobje (ISCED 02) predšolske vzgoje

ISCED 1 – primarno izobraževanje: osnovnošolsko izobraževanje od 1. do 6. razreda (1. in 2. vzgojno-izobraževalno obdobje)

ISCED 2 – nižje sekundarno izobraževanje: osnovnošolsko izobraževanje od 7. do 9. razreda (3. vzgojno-izobraževalno obdobje)

ISCED 3 – višje sekundarno izobraževanje: srednješolsko izobraževanje

ISCED 4 – po-sekundarno neterciarno izobraževanje: v Sloveniji ni izobraževanja na tej ravni

ISCED 5 – krajše terciarno izobraževanje: višje strokovno izobraževanje

ISCED 6 – prva stopnja (*Bachelor*): izobraževanje po študijskih programih prve stopnje

ISCED 7 – druga stopnja (*Master*): izobraževanje po študijskih programih druge stopnje

ISCED 8 – doktorsko izobraževanje: doktorsko izobraževanje (študijski programi tretje stopnje)

Navedba "sekundarno izobraževanje" (*secondary education*) tako za Slovenijo pomeni, da podatki zajemajo skupaj 3. vzgojno-izobraževalno obdobje osnovne šole in srednješolsko izobraževanje.

Navedba "poklicno" (*vocational*) izobraževanje in usposabljanje vključuje nižje in srednje poklicno izobraževanje, srednje strokovno in tehniško izobraževanje ter poklicno-tehniško izobraževanje.

Navedba "splošno višje sekundarno izobraževanje" (*general upper secondary*) v Sloveniji pomeni gimnazijsko izobraževanje.

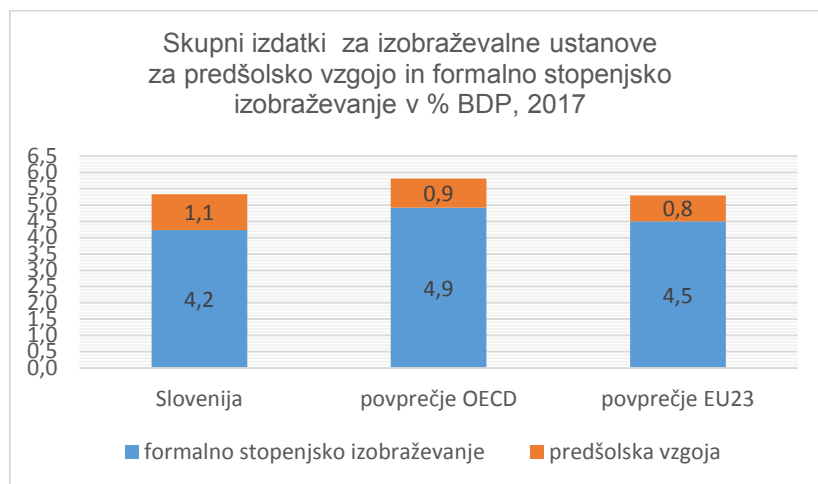
Več pojasnil o razvrstitvi izobraževanja, tudi prejšnjega višje- in visokošolskega izobraževanja, je na voljo na spletni strani Inštituta za statistiko UNESCO (UIS), v rubriki "ISCED MAPPINGS" (<http://uis.unesco.org/en/isced-mappings>).

III. POUDARKI O SLOVENIJI IZ EAG 2020

Osrednja tema EAG 2020 je poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje.

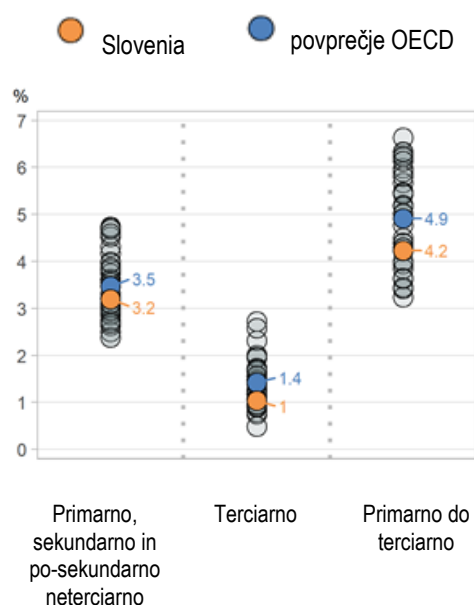
Izdatki za izobraževanje v deležu BDP stabilni

Skupni izdatki za izobraževalne ustanove za predšolsko vzgojo in formalno stopenjsko izobraževanje od primarne (v Sloveniji 1.–6. razred) do vključno terciarne ravni je v letu 2017 – enako kot leto prej – po podatkih EAG znašala 5,3 % BDP v povprečju EU23 (5,3 %) in manj kot OECD (5,8 %).

Slovenija je iz javnih, zasebnih in mednarodnih virov skupaj za delovanje izobraževalnih ustanov (brez vrtcev), vključno z raziskovanjem, v letu 2017 namenila skoraj enak delež kot v dveh letih prej, to je 4,23 % BDP. Države OECD so v povprečju namenile 4,9 % BDP, države EU23 pa 4,5 % BDP (Tabela C2.1).

Skupni izdatki za izobraževalne ustanove glede na raven izobraževanja v % BDP, 2017

Vir: Country Note, OECD

V primerjavi z letom prej so se v Sloveniji povečali izdatki za izobraževalne ustanove na učenca za vse ravni izobraževanja, največ za gimnazijsko izobraževanje. Izdatki na učenca osnovnošolskega, srednješolskega in terciarnega izobraževanja, izraženi v paritetah kupne moči, so bili v letu 2017 za 9 odstotkov višji kot leto prej in so znašali 9.897 USD, kar je 12 odstotkov manj kot na učenca v povprečju namenijo države OECD. Največja razlika med povprečjem OECD in Slovenijo je pri izdatkih na študenta višjega strokovnega izobraževanja,

kjer izdatki v Sloveniji predstavljajo le tretjino zneska, ki ga za študenta namenjajo v povprečju države OECD (Tabela C1.1).

V Sloveniji smo za vrtce v letu 2017 namenili več kot povprečno v EU23 in OECD, kjer je bil povprečni delež BDP 0,8 % oziroma 0,9 %, saj smo za njihovo delovanje namenili 1,1 % BDP. Izdatki za izobraževalne ustanove na otroka so se tudi za predšolsko vzgojo v letu 2017 v Sloveniji povečali in to za skoraj 8 odstotkov in so znašali 9.329 USD. Strošek na otroka v Sloveniji je okoli 330 USD manj kot je povprečje OECD in EU23 (Tabela B2.4).

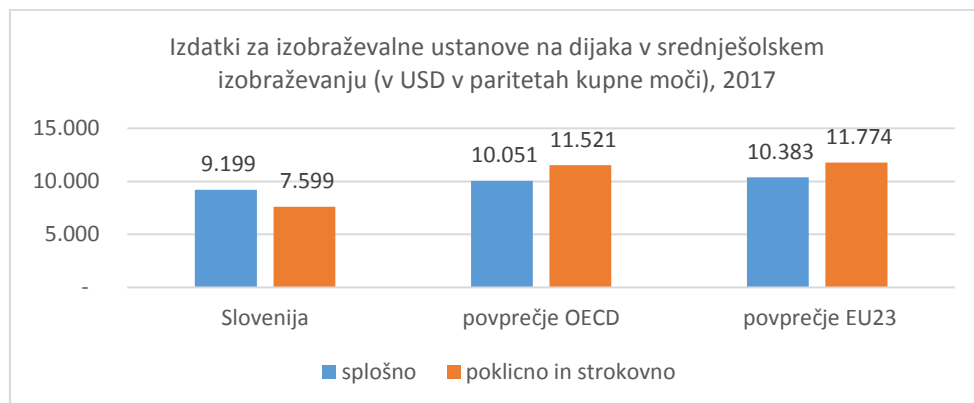
Osrednja tema EAG 2020 – poklicno in strokovno izobraževanje

Poklicno in strokovno izobraževanje je pomemben del izobraževanja tako v Sloveniji kot v večini držav OECD, **sistemi** pa se razlikujejo glede na izobraževalno raven, trajanje, izvedbo in obseg praktičnega usposabljanja, plačilo za izobraževanje na delu, dostop do višjih ravni izobraževanja ipd. V nekaterih državah, kot npr. v Nemčiji, Belgiji in Avstraliji, je poklicno izobraževanje mogoče že na nižji sekundarni ravni (v Sloveniji je to 7.–9. razred osnovne šole), v nekaterih državah, npr. v Nemčiji, Islandiji in na Poljskem, pa ne poznajo kratkega terciarnega strokovnega, torej višješolskega, izobraževanja.

V Sloveniji je bilo leta 2018 v poklicne in strokovne programe **vpisanih** :

- 71 % vseh srednješolcev (mladine in odraslih), kar je višji delež od povprečja OECD, ki je 42 %. Od tega je bilo 45 % žensk, enako kot povprečje OECD (Tabela B7.1). Od vseh vpisanih se jih je največ odločilo za področje tehnike, proizvodne tehnologije in gradbeništva, v Sloveniji 36 %, v državah OECD pa povprečno 33 % (Tabela B7.4);
- v srednješolske programe 53 % mladih, starih 15–19 let, in 12 % starih 20–24 let, kar nas uvršča med države z največjim deležem v OECD državah, kjer je povprečno 22 % dijakov, starih 15–19 let ter 4 % 20–24 let (Tabela B1.2);
- v višje strokovno izobraževanje 1 % mladih, starih 15–19 let, in 6 % starih 20–24 let, v OECD državah je povprečno 2 % 15–19-letnikov ter 3 % starih 20–24 let (Tabela B1.2).

V povprečju so bili leta 2017 v državah OECD **izdatki** za izobraževalne ustanove poklicnega in strokovnega izobraževanja na dijaka za skoraj 1.500 USD, izraženih v pariteti kupne moči, višji kot v splošnem izobraževanju. V Sloveniji je bilo to obrnjeno. Izdatki na gimnazijca so bili 1600 USD oziroma 21 % višji kot na dijaka poklicnega oziroma strokovnega programa. Izdatki na študenta višjega strokovnega izobraževanja so v Sloveniji najnižji med vsemi državami OECD in predstavljajo nekaj manj kot tretjino zneska, ki ga za študenta namenjajo jo v povprečju države OECD (Tabela C1.1).

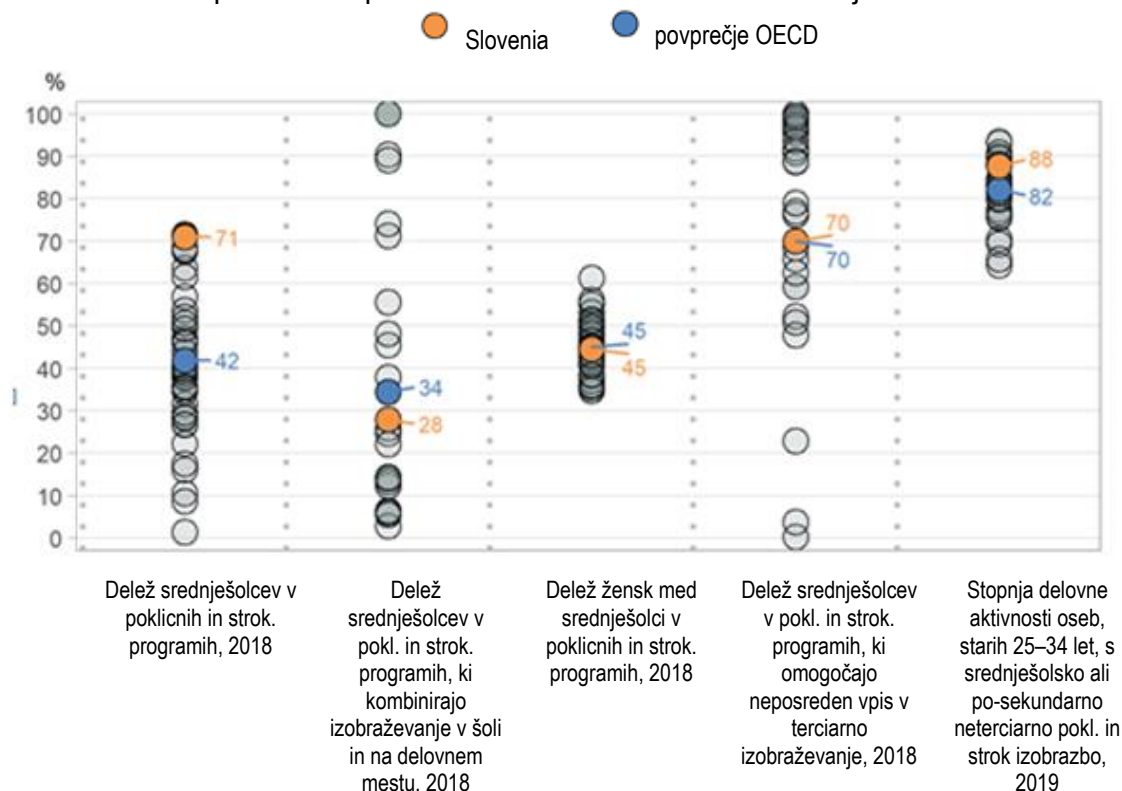

Številne države so ustvarile neposredne poti od poklicnih in strokovnih programov do višjih ravni izobraževanja, da bi podprle **prehod** srednješolcev v višje- in visokošolske programe in izboljšale njihove poklicne možnosti. V Sloveniji je 70 % srednješolcev vključenih v programe, ki omogočajo neposreden dostop do terciarnega izobraževanja, kar je enako kot povprečje držav OECD (Tabela B7.2).

Praktično učenje v šoli in učenje na delovnem mestu sta pomembna tudi za zagotavljanje uspešnega prehoda na trg dela. Programi, ki kombinirajo izobraževanje in usposabljanje v šoli in na delovnem mestu so povezani z višjo stopnjo delovne aktivnosti. V srednješolskih programih, ki kombinirajo oba načina izobraževanja, se izvaja 25–75 % kurikula kot učenje na delovnem mestu, preostanek pa v šolskem okolju. Leta 2018 je bilo v Sloveniji 28 % srednješolcev vključenih v poklicne programe, kjer se kombinirata izobraževanje v šoli in na delu, kar je nekoliko nižje od povprečja OECD, ki znaša 34 % (Tabela B7.3).

Mlajši odrasli s poklicno ali strokovno srednješolsko izobrazbo so bili v letu 2019 bolj pogosto zaposleni od njihovih vrstnikov, ki so končali gimnazijo (splošni program), vendar se ta prednost s starostjo zmanjšuje. V Sloveniji je bilo **delovno aktivnih 88 %** mlajših odraslih s poklicno ali strokovno srednješolsko izobrazbo, starih 25–34 let, in le 78 % s končano gimnazijo. Oboje je višje kot je povprečje v OECD in EU23 (82 oziroma 73). Podobna je bila v Sloveniji stopnja delovne aktivnosti za mlajše odrasle z višješolsko strokovno izobrazbo (89 %), delež delovno aktivnih enako izobraženih starejših generacij pa je presegla 95 %, kar je v vrhu med državami OECD in EU23, kjer je bilo povprečje OECD 87 % in EU23 89 % (Tabela A3.3).

Prikaz nekaterih podatkov o poklicnem in strokovnem izobraževanju

Vir: Country Note, OECD

Visoka vključenost najmlajših v vrtce

V predšolsko vzgojo in varstvo je bilo leta 2018 v Sloveniji vključenih 77 % dveletnikov, kar je več od povprečja v državah OECD in EU23, kjer je bilo vključenih okoli polovica njihovih vrstnikov. V Sloveniji je zasebne vrtce obiskovalo 5 % predšolskih otrok, kar manj od povprečja v državah OECD (32 %) in EU23 (27 %) (Tabela B2.3). Neposredna učna obveznost vzgojiteljev v vrtcih, merjena v letni učni obveznosti, je bila v Sloveniji leta 2019 za skoraj četrtino večja od povprečja OECD in za petino od povprečja EU23.

Delež vpisanih v predšolsko vzgojo in varstvo in primarno izobraževanje po starosti, 2018

Učenci v oddelkih, manjših od povprečja – priložnost za lažje obvladovanje epidemije

Velikost oddelkov je pomembna značilnost izobraževalnega sistema v času obvladovanja epidemije. Povprečna velikost oddelkov leta 2018 je bila v Sloveniji v primarnem izobraževanju (1.–6. razred) z 19 učenci pod povprečjem OECD (21), z 20 učenci na nižji sekundarni ravni (7.–9. razred) prav tako pod povprečjem OECD (23) (Tabela D2.3, Slika D2.3). Povprečno manjše število učencev v oddelkih primarnega izobraževanja so tega leta imeli med evropskimi državami v Avstriji, na Slovaškem, Poljskem, v Grčiji, Litvi in Latviji. V Latviji, kjer je bila med evropskimi državami najmanjša povprečna velikost oddelka, je bilo povprečno v oddelku primarnega izobraževanja 16 otrok.

Slovenske osnovne šole zaposlujejo več učiteljev na učenca kot v povprečju države OECD

V osnovni šoli (primarna in nižja sekundarna raven skupaj) je bilo leta 2018 v Sloveniji na 10 učencev zaposlen en učitelj. V povprečju OECD je bil na primarni ravni en učitelj zaposlen na 15 učencev, v povprečju EU23 pa na 13. Na nižji sekundarni ravni, primerljivi s tretjim vzgojno-izobraževalnim obdobjem osnovne šole, je v OECD 13 učencev na učitelja, v povprečju EU23 pa 11 učencev na učitelja.

V srednješolskem izobraževanju v Sloveniji je bil na gimnazijskih programih zaposlen en učitelj na 15 dijakov, na srednjih poklicnih in strokovnih programih pa en učitelj na 13 dijakov. Število dijakov na učitelja v poklicnem in strokovnem izobraževanju je bilo v Sloveniji enako povprečju OECD in EU 23, medtem, ko je bilo število dijakov na učitelja v gimnazijah nad povprečjem OECD in EU23 (Slika D 2.1, Tabela D2.1).

Učence in dijake najpogosteje uči učiteljica srednjih let, ki se pogosto usposablja

Med učitelji v Sloveniji je bilo v primerjavi z državami OECD manjši delež mladih učiteljev, t.j. mlajših od 30 let. V osnovni šoli je bilo leta 2018 7,2 % učiteljev, mlajših od 30 let. V srednješolskem izobraževanju, kjer je bil delež mladih učiteljev še manjši, se je delež učiteljev, mlajših od 30 let, zmanjšal z 10,3 % v letu 2005 na 4,2 % v letu 2018, medtem, ko je bil ta delež v OECD v letu 2018 7,9 % (Sliki D5.2 in D 5.3). V Sloveniji je bilo leta 2018 35 % učiteljev v osnovni in srednji šoli skupaj, starejših od 50 let, kar je bilo enako povprečju OECD in pod povprečjem EU23, ki znaša 38 % (Tabela D5.3).

Neposredna učna obveznost učiteljev v osnovni in srednji šoli, merjena v letni učni obveznosti je bila leta 2019 v Sloveniji pod povprečjem OECD. Primerljivo letno učno obveznost z manjšimi razlikami glede na raven izobraževanja so imeli učitelji na Finskem in Slovaškem (Slika D4.2).

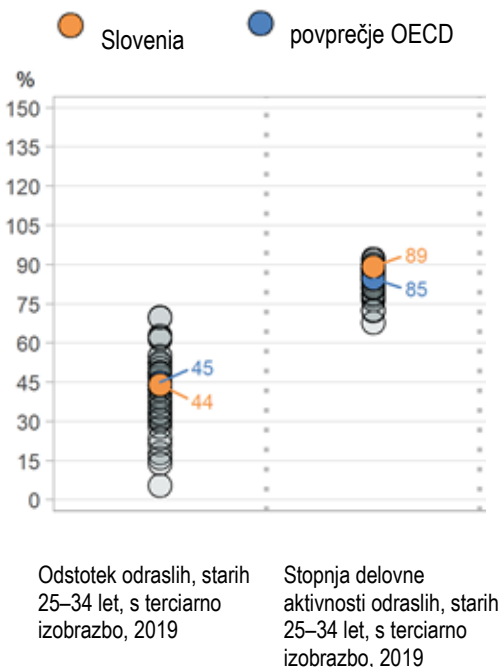
Slovenski učitelji so po podatkih raziskave TALIS 2018, ki so deloma objavljeni tudi v letošnjem

EAG, med učitelji, ki so bili bolj aktivni pri udeležbi v stalnem strokovnem izobraževanju in usposabljanju in za katere je to tudi obvezno. Kar 98 % slovenskih učiteljev je v raziskavi TALIS 2018 poročalo, da so se v zadnjih 12 mesecih udeležili dejavnosti stalnega profesionalnega razvoja. Največ učiteljev je o udeležbi v tovrstnih dejavnostih poročalo v Litvi (99 %), najmanj pa v Franciji (83 %) (Slika D4.4).

Delež terciarno izobraženih enak kot povprečje OECD, izdatki za terciarno izobraževanje manjši

Delež zaposlenih s terciarno izobrazbo v starosti 25–34 let je bil v letu 2019 z 89 % nad OECD in EU23 povprečjem (Tabela A3.1). Delež prebivalstva s terciarno izobrazbo se povečuje. V letu 2019 je imelo terciarno izobrazbo samo 22 % starih 55–64 let, medtem ko je bil s 44 % ta delež med starimi 25–34 let še enkrat večji, kar je enako povprečju EU23 in za eno odstotno točko manj kot OECD povprečje, ki je 45 % (Tabela A1.3). Slovenija je za financiranje institucij terciarnega izobraževanja v letu 2017 namenila 1 % BDP, kar jo uvršča na rep med državami OECD in je manj od povprečja EU23 (1,2 %) in OECD (1,4 %) (Tabela C2.1).

Prikaz nekaterih podatkov o terciarnem izobraževanju

Vir: Country Note, OECD

Po deležu oseb z doktorsko ali primerljivo izobrazbo (raven 8 po mednarodni klasifikaciji ISCED) se Slovenija uvršča v sam vrh med državami OECD. Med odraslimi, starih 25–64 let, je bilo v Sloveniji leta 2019 takih 4,5 %, medtem ko je imelo v državah OECD in EU-23 tovrstno izobrazbo v povprečju 1,2 % odraslih. Med mlajšimi odraslimi, starih 25–34 let, je bil delež z doktorsko ali primerljivo izobrazbo v Sloveniji 7,5 %, v državah OECD in EU23 pa nekaj manj kot 1 %. Pri tem pa je za razumevanje slovenskih podatkov ključno vedeti, da se v raven 8 po ISCED razvrščajo tudi vse osebe, ki so dosegle magisterij znanosti po prejšnjih (predbolonjskih) študijskih programih. Te osebe so v letu 2019 predstavljale v Sloveniji približno 65 % vseh oseb z visokošolsko izobrazbo tretje stopnje ali primerljivo, starih 25–64 let, in približno polovico oseb, starih 25–34 let, s tovrstno izobrazbo. Zato lahko ugotovimo, da ima v Sloveniji doktorat znanosti približno 1,6 % odraslih, starih 25–64 let, in 3,8 % mlajših odraslih, starih 25–34 let (Tabela A1.1 in Slika A1.6).

Pri višji izobrazbi več zanimanja za politiko

V povprečju je v državah, ki so leta 2018 sodelovale v Evropski družboslovni raziskavi (ESS), 57 % odraslih terciarno izobraženih poročalo, da jih politika precej ali zelo zanima. Delež je padel z ravnjo dosežene izobrazbe in je bil 40 % za srednješolsko ali po-sekundarno

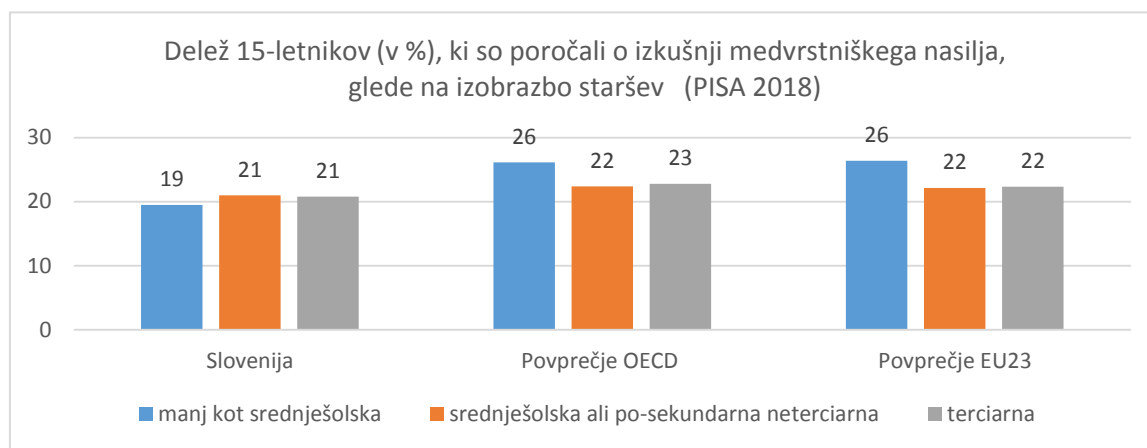
neterciarno izobražene ter 30 % za tiste, ki niso zaključili srednješolskega izobraževanja. V Sloveniji je odstotek padel na enak način, vendar so bili deleži nižji od povprečja 13 držav, ki so sodelovale v raziskavi, – politika je precej ali zelo zanimala 42 % terciarno izobraženih, 29 % odraslih s srednješolsko in 21 % brez srednješolske izobrazbe (Tabela A6.3).

Večja podjetja namenjajo več sredstev na zaposlenega za njegovo usposabljanje

Povprečno podjetje v državah, ki so sodelovale v raziskavi o nadaljevalnem poklicnem izobraževanju in usposabljanju zaposlenih (CVTS), je leta 2015 za zaposlenega na usposabljanju namenilo skoraj 1.900 USD, izraženi v pariteti kupne moči. Znesek je bil višji v podjetjih z več zaposlenimi in nižji v podjetjih, ki so zaposlovala manj ljudi. Tudi v Sloveniji je bilo podobno – veliko podjetje z 250 ali več zaposlenimi je na udeleženca usposabljanja porabilo povprečno 2042 USD, kar je en odstotek več od povprečja sodelujočih držav, slovensko podjetje z 10–50 zaposlenimi pa skoraj 190 USD oziroma 9 % manj kot veliko slovensko podjetje, a tudi šestino več od povprečnega malega podjetja v državah, ki so sodelovale v raziskavi (Tabela A7.3).

Izobrazba staršev povezana s pogostostjo izkušnje medvrstniškega nasilja – slovenski dijaki manj pogosto poročajo o nasilju kot vrstniki v OECD

V raziskavi PISA 2018 je 21 % 15-letnikov v Sloveniji poročalo o izkušnji medvrstniškega nasilja, kar je pod povprečjem OECD in EU, kjer je o tem poročalo 23 % vseh vprašanih. Dosežena raven izobrazbe staršev je v državah OECD pomembno povezana s pogostostjo medvrstniškega nasilja. Večji delež otrok iz nižje izobraženih družin je poročal, da so bili žrtve medvrstniškega nasilja. V povprečju je bilo v državah OECD 26 % 15-letnikov, katerih starši niso imeli srednješolske izobrazbe, izpostavljenih vsaj eni obliki medvrstniškega nasilja. V Sloveniji pa so 15-letniki s starši brez srednješolske izobrazbe o tem poročali manj pogosto kot njihovi vrstniki iz družin bolj izobraženih staršev; o tem, da so bili žrtve medvrstniškega nasilja, jih je poročalo 19 % (Tabela A6.1).

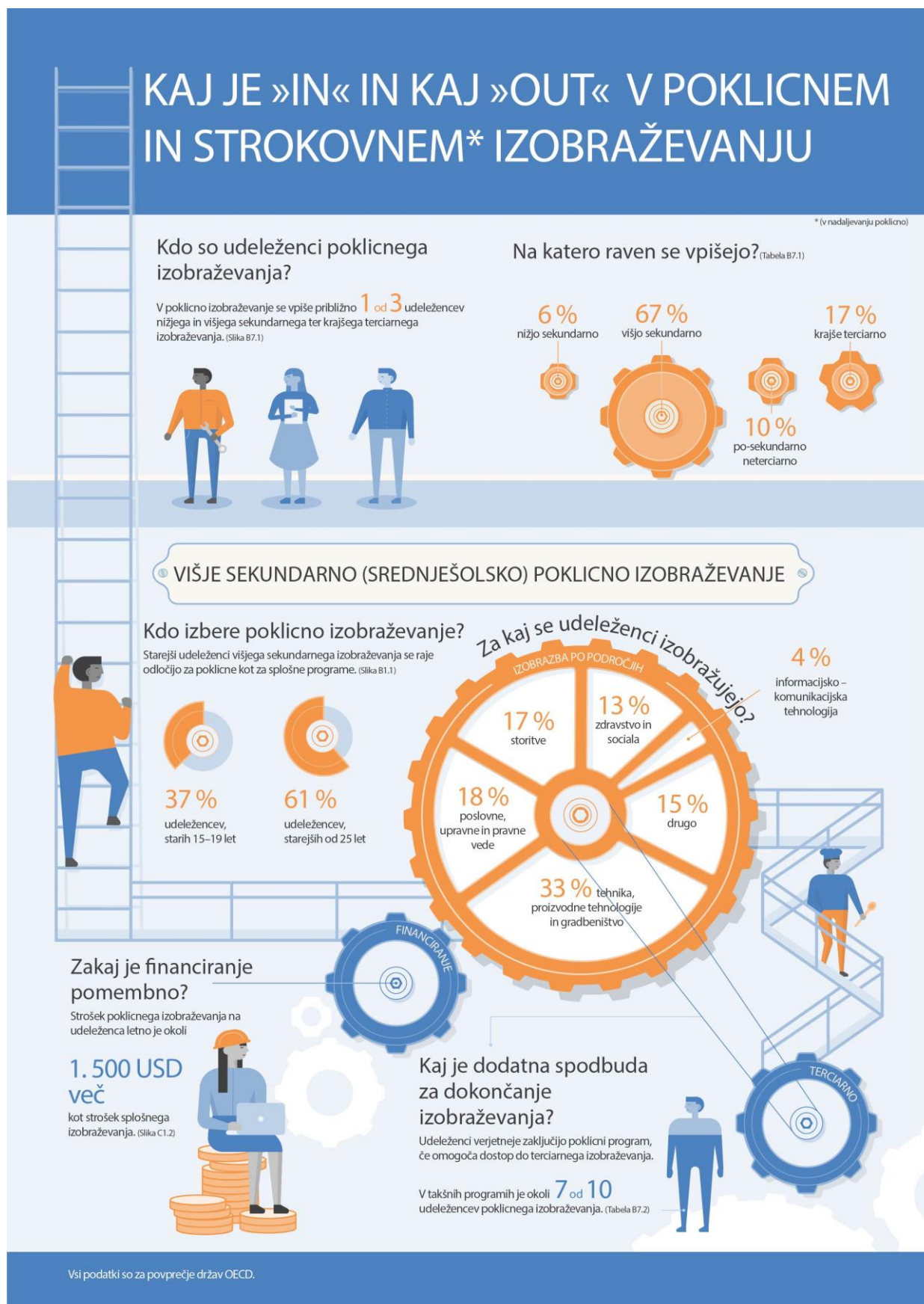

Mladi v ciljih trajnostnega razvoja, povezanih z izobraževanjem

Že nekaj let je v publikaciji EAG tudi poglavje o uresničevanju Ciljev trajnostnega razvoja (SDG) po Agendi 2030, sprejeti leta 2015 v okviru Združenih narodov. Spremlja, do katere mere države zagotavljajo dostopnost, kakovost in pravičnost v izobraževanju in podobno kot sicer program INES, se ukvarja in v središče pozornosti umešča vire, potrebne za poučevanje, dosežke učencev, doseženo izobrazbo in vpliv izobrazbe na dostop do trga dela. V poglavju zato lahko najdemo indikatorje, ki osvetljujejo zgoraj navedene teme, v sekundarnem izobraževanju.

IV. INFOGRAFIKA⁴: GLAVNI POUČENI EAG 2020:

⁴ Prevod

starostni skupini

25-34-letniki

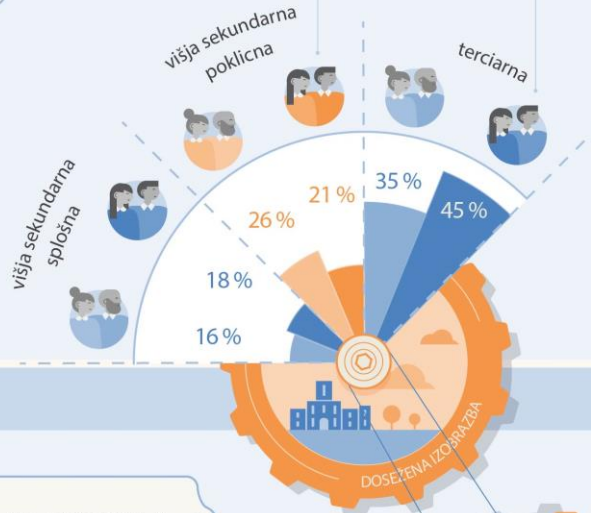
45-54-letniki

Kako se spreminja dosežena izobrazba med generacijami? (OECD.Stat)

Pri mlajši generaciji se je delež odraslih z največ višjo sekundarno poklicno izobrazbo zmanjšal in povečal delež tistih s terciarno izobrazbo.

okoli **-5** odstotnih točk

+10 odstotnih točk

Kaj izboljša izide diplomantov poklicnega izobraževanja na trgu dela? (Tabela B7.1)

Programi, ki kombinirajo izobraževanje v šoli in na delovnem mestu, so povezani z višjo stopnjo delovne aktivnosti.

Približno **1 od 3** udeležencev poklicnega izobraževanja je vpisan v takšen program.

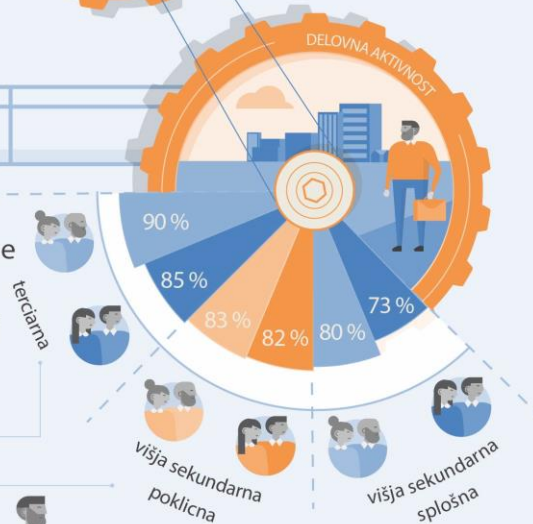
VSTOP NA TRG DELA

Razlike v stopnji delovne aktivnosti? (OECD.Stat)

Za starejše odrasle velja višja stopnja delovne aktivnosti; generacijska vrzel je veliko manjša med osebami z višjo sekundarno poklicno izobrazbo.

+5 odstotnih točk

+1 odstotna točka

Koliko zaslužijo odrasli? (Tabela A4.1)

poklicna +25 %   **splošna +26 %**

Višja sekundarna izobrazba (glede na nižjo sekundarno ali manj)
Dosežena višja sekundarna izobrazba lahko pomeni do 25 % večji zaslužek, ne glede na vrsto programa.

Terciarna izobrazba (glede na višjo sekundarno)

Zaključen program krajšega in višjih stopenj terciarnega izobraževanja lahko pomeni pomembno večje zaslužke.

Vsi podatki so za povprečje držav OECD.

V. PREGLED KAZALNIKOV, TABEL IN SLIK V EAG 2020

Poglavje A: UČINKI IZOBRAŽEVALNIH INSTITUCIJ IN VPLIVI UČENJA

A1: IZOBRAZBA ODRASLIH

Kazalnik A1 prikazuje deleže odrasle populacije, ki so dosegli določeno raven izobrazbe. Prikazuje splošno raven spretnosti in znanja prebivalcev, ki so na voljo trgu dela. Je temeljni kazalnik podpore drugim podrobnejšim podatkom o izobraževanju v državah.

Tabela A1.2.	Trendi v izobrazbi odraslih, starih 25–34 let, po spolu, 2009 in 2019
Tabela A1.3.	Izobrazba odraslih, starih 25–34 let in starih 55–64 let, po vrsti programa, 2019
Slika A1.4. (na spletu)	Porazdelitev odraslih, starih 25–34 let, s poklicno višjo sekundarno ali po-sekundarno neterciarno izobrazbo, po vrsti delovnih izkušenj, pridobljenih med študijem, 2016
Slika A1.1	Izobrazba odraslih, starih 25–34 let, 2019
Slika A1.2	Odstotne točke sprememb od deleža odraslih, starih 25–34 let, ki imajo določeno raven izobrazbe kot najvišjo pridobljeno izobrazbo, po ravni izobrazbe, 2009 in 2019
Slika A1.3	Delež odraslih s poklicno višjo sekundarno ali po-sekundarno neterciarno izobrazbo med vsemi odraslimi z višjo sekundarno ali po-sekundarno neterciarno izobrazbo, po starostni skupini, 2019
Slika A1.4	Delež žensk s poklicno višjo sekundarno ali po-sekundarno neterciarno izobrazbo med vsemi odraslimi s poklicno višjo sekundarno ali po-sekundarno neterciarno izobrazbo, po starostni skupini, 2019
Slika A1.5 (okvir v besedilom)	Porazdelitev odraslih, starih 25–34 let, s poklicno višjo sekundarno ali po-sekundarno neterciarno izobrazbo kot najvišjo pridobljeno izobrazbo, po vrsti delovnih izkušenj, pridobljenih med študijem, 2016
Slika A1.6	Porazdelitev odraslih, starih 25–34 let, s terciarno izobrazbo po ravneh terciarnega izobraževanja, 2019
Slika A1.7 (okvir v besedilom)	Odstotek učencev, starih 15 let, za katere se pričakuje, da bodo pridobili terciarno izobrazbo in odstotek odraslih, starih 25–34 let, s terciarno izobrazbo, 2018

A2: PREHOD IZ IZOBRAŽEVANJA NA TRG DELA: KJE SO MLADI DANES?

Izobraževanje in trg dela sta nujno povezani dejavnosti in obe bistvenega pomena na nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Prehod je kompleksen proces in nanj vplivajo dejavniki, kot sta dolžina in kakovost šolanja, razmere na trgu dela, ekonomski pogoji in demografija. Visoka stopnja splošne brezposelnosti ta prehod še oteži, saj imajo osebe z več delovnimi izkušnjami na splošno prednost pred novinci na trgu dela. Kadar so razmere na trgu dela slabe, mladi ostanejo v izobraževanju dlje: visoke stopnje brezposelnosti znižujejo oportunitetne stroške izobraževanja. Kazalnik prikazuje celovito sliko mladih, ki se izobražujejo, kot tudi položaj tistih, ki so se nedavno nehali izobraževati, glede na njihov delovni status.

Tabela A2.1	Odstotek mladih, starih 18–24 let, glede na vključenost v izobraževanje in zaposlitveni status, 2019
Tabela A2.2	Trendi odstotka mladih odraslih, glede na vključenost v izobraževanje, zaposlitveni status in starost, 2009 in 2019
Tabela A2.3	Mladi odrasli z višjo sekundarno izobrazbo glede na vključenost v izobraževanje, zaposlitveni status in leta od pridobljene izobrazbe, 2018
Slika A2.1	Odstotek mladih, starih 18–24 let, ki se ne izobražujejo, glede na status na trgu dela, 2019
Slika A2.2	Trendi odstotka mladih, starih 20–24 let, ki se ne izobražujejo oziroma usposablajo in niso zaposleni (NEET), 2009 in 2019
Slika A2.3	Odstotek diplomantov višjega sekundarnega izobraževanja, ki se ne izobražujejo oziroma usposablajo in niso zaposleni (NEET), glede na leta od pridobljene izobrazbe, 2018
Slika A2.4	Odstotek mladih, starih 18–24 let, ki se ne izobražujejo oziroma usposablajo in niso zaposleni (NEET), po podnacionalnih regijah, 2019
Slika A2.5 (okvir v besedilom)	Povezava med odstotkom 15-letnih učencev s slabimi dosežki pri matematiki, bralni pismenosti in naravoslovju pri raziskavi PISA in deležem mladih, starih 15–19 let, ki se ne izobražujejo oziroma usposablajo in niso zaposleni (NEET), 2017

A3: VPLIV IZOBRAZBE NA SODELOVANJE NA TRGU DELA

Stopnja delovne aktivnosti in brezposelnosti po doseženih ravneh izobraževanja je eden od ključnih pokazateljev pomena izobraževanja za uspeh na trgu dela. Ta kazalnik še posebej izpostavlja neugodne posledice nedokončanega srednješolskega – višje sekundarnega izobraževanja. Podatki o trgu dela, kot na primer delež oseb glede na aktivnost (delovno aktivni in brezposelni) po doseženi izobrazbi, predstavljajo tako koristi, povezane z izobraževanjem, kot tudi oceno možnosti posameznih izobrazbenih skupin na trgu dela.

Tabela A3.1	Stopnja delovne aktivnosti odraslih, starih 25–64 let, po izobrazbi, 2019
Tabela A3.2	Trendi stopnje delovne aktivnosti odraslih, starih 25–34 let, po izobrazbi in spolu, 2009 in 2019
Tabela A3.3	Stopnja delovne aktivnosti po izobrazbi in starostni skupini, 2019
Tabela A3.4	Stopnja brezposelnosti in delovne neaktivnosti odraslih, starih 25–34 let, po izobrazbi, 2019
Tabela A3.5	Stopnja delovne aktivnosti mladih odraslih, ki so nedavno zaključili izobraževanje, po izobrazbi in letih od diplome, 2019
Tabela A3.6 (na spletu)	Stopnja delovne aktivnosti odraslih, starih 25–34 let, s poklicno višjo sekundarno ali po-sekundarno neterciarno izobrazbo po vrsti delovnih izkušenj, pridobljenih med študijem, 2016
Slika A3.1	Stopnja delovne aktivnosti odraslih, starih 25–34 let, odraslih, po izobrazbi in vrsti programa, 2019
Slika A3.2	Stopnja delovne aktivnosti po izobrazbi, starostni skupini in vrsti programa, 2019
Slika A3.3	Stopnja delovne aktivnosti odraslih, starih 25–34 let, s poklicno višjo sekundarno ali po-sekundarno neterciarno izobrazbo po vrsti delovnih izkušenj, pridobljenih med študijem, 2016
Slika A3.4	Moški, zaposleni za krajši delovni čas ali del leta, v odstotku vseh zaposlenih moških glede na izobrazbo in vrsto programa, 2018
Slika A3.5	Stopnja brezposelnosti odraslih, starih 25–34 let, s poklicno višjo sekundarno ali po-sekundarno neterciarno izobrazbo po spolu, 2019
Slika A3.6	Stopnja delovne aktivnosti nedavnih diplomantov višjega sekundarnega izobraževanja po letih od diplome, 2018

A.4: UČINEK IZOBRAZBE NA PLAČO

Trg dela posameznike spodbuja k razvijanju in ohranjanju znanj in spretnosti tudi z višino plače. Plača, ki prejmejo osebe z višjo stopnjo izobrazbe, ni samo spodbuda za vlaganje v izobraževanje, ampak pove tudi o ponudbi in povpraševanju po izobraževanju. Višja izobrazba pomeni navadno boljše možnosti zaposlitve in višjo plačo. Razlike med državami glede plač (bruto) odražajo različne situacije, kot so zakonodaja, ki določa minimalno plačo, močni sindikati, kakovostno delovno okolje in predvsem tudi kažejo, ali je povpraševanje po izobraženi delovni sili uravnoteženo s ponudbo, še posebej v luči sprememb v določenem časovnem obdobju. Visoke in naraščajoče plače lahko nakazujejo, da obstaja pomanjkanje visoko izobraženih kadrov in nasprotno lahko nizke in padajoče plače nakazujejo višek delovne sile. Možnost za višji zaslužek in hitreje naraščajoče plače so lahko spodbuda, da se

posameznik odloči za nadaljevanje izobraževanja, ali pa le-to vpliva na izbiro področja izobraževanja. Kljub povečanju deleža terciarno izobrazbe izobraženih podatki o trendih glede relativnega zaslužka kažejo, da je povpraševanje po terciarno izobraženih posameznikih v večini držav OECD preseglo ponudbo visokošolskih ustanov, saj so plače v zadnjem desetletju še naprej naraščale. Časovne vrste relativnih plač, ki so v tem kazalniku, so pomembni splošni pokazatelj, kako se je v posameznih državah povpraševanje in ponudba znanj in spretnosti sčasoma razvijala. Kazalnik prikazuje tudi razliko med izplačanimi plačami ženski in moških.

Tabela A4.1	Relativne plače zaposlenih glede na izobrazbo, 2018
Tabela A4.2	Raven plač glede na mediano plače po izobrazbi, 2018
Tabela A4.3	Razlike med plačami polno zaposlenih žensk in moških po izobrazbi in starostnih skupinah, 2018
Tabela A4.4	Relativne plače delavcev po izobrazbi in starosti, 2018
Slika A4.1	Relativne plače odraslih, starih 25–64 let, z višjo sekundarno ali posekundarno neterciarno izobrazbo v primerjavi s plačami odraslih z manj kot višjo sekundarno izobrazbo po vrsti programa, 2018
Slika A4.2	Relativne plače terciarno izobraženih odraslih v primerjavi s plačami odraslih z višjo sekundarno izobrazbo, 2018
Slika A4.3	Plače odraslih, starih 45–54 let, v odnosu do plač odraslih, starih 25-34 let, po izobrazbi in vrsti programa, 2018
Slika A4.4	Relativne plače nedavnih diplomantov terciarnega izobraževanja v primerjavi z odraslimi z višjo sekundarno izobrazbo po letih od diplome, 2018
Slika A4.5	Delež novincev terciarnega izobraževanja po področju študija, 2017

A5: FINANČNE SPODBUDE ZA VLAGANJE V IZOBRAŽEVANJE

Kazalnik natančneje proučuje spodbude za vlaganje v izobraževanje in pri tem upošteva tudi trajanje izobraževanja, stroške, možnosti na trgu dela, davke in prispevke, socialne transferje itd. Izobraževanje prinaša ekonomske koristi tako posameznikom kot tudi družbi – nižji socialni transferji in dodatni davki ter socialni prispevki, ki jih plačajo posamezniki, ko zaradi višje izobrazbe prejmejo višje plačilo za svoje delo. Kazalnik prikazuje oceno neto finančnega donosa za višje ravni izobrazbe za posameznike in družbo.

Tabela A5.1	Zasebni stroški in koristi srednješolske izobrazbe moškega, 2017
Tabela A5.2	Zasebni stroški in koristi srednješolske izobrazbe ženske, 2017
Tabela A5.3	Javni stroški in koristi srednješolske izobrazbe moškega, 2017

Tabela A5.4	Javni stroški in koristi srednješolske izobrazbe ženske, 2017
Tabela A5.5 (na spletu)	Zasebni stroški in koristi terciarne izobrazbe moškega, 2017
Tabela A5.6 (na spletu)	Zasebni stroški in koristi terciarne izobrazbe ženske, 2017
Tabela A5.7 (na spletu)	Javni stroški in koristi terciarne izobrazbe moškega, 2017
Tabela A5.8 (na spletu)	Javni stroški in koristi terciarne izobrazbe ženske, 2017
Tabela A5.9 (na spletu)	Zasebni/javni stroški in koristi terciarne izobrazbe moškega po ravni terciarnega izobraževanja, 2017
Tabela A5.10 (na spletu)	Zasebni/javni stroški in koristi terciarne izobrazbe ženske po ravni terciarnega izobraževanja, 2017
Slika A5.1	Zasebni neto finančni donos izobraževanja po spolu in izobrazbi, 2017
Slika A5.2	Zasebni stroški in koristi srednješolske izobrazbe po spolu, 2017
Slika A5.3	Finančne koristi za vsak ekvivalent USD, investiran v srednješolsko izobraževanje, po spolu, 2017
Slika A5.4	Zasebni stroški in koristi terciarne izobrazbe po spolu, 2017
Slika A5.5	Finančne koristi za vsak ekvivalent USD, investiran v terciarno izobraževanje, po spolu, 2017
Slika A5.5.a	Neto finančni donos moškega z višjo sekundarno izobrazbo po diskontni stopnji, 2017

A6: POVEZAVA MED SOCIALNIMI IZIDI IN IZOBRAZBO

Izobraževanje in socialni izidi so prepoznani kot pomembni dejavniki pri razvijanju uravnotežene družbe in zato se zanimanje zanj povečuje in sega preko tradicionalnih meril uspeha, kot je prihodek ali BDP, k socialnim aspektom, kot so večje zadovoljstvo z življenjem, boljše zdravje, večja angažiranost v družbi. Ta kazalnik proučuje pomen izobraževanja za medvrstniško nasilje med mladimi in politično angažiranost odraslih.

Tabela A6.1	Odstotek 15-letnih učencev, ki so poročali o izpostavljenosti različnim oblikam medvrstniškega nasilja vsaj nekajkrat mesečno, po izobrazbi staršev, 2018
Tabela A6.2	Odstotek 15-letnih učencev, ki so se strinjali ali zelo strinjali s stališči o medvrstniškem nasilju, po izobrazbi staršev, 2018
Tabela A6.3	Politična angažiranost po doseženi izobrazbi, 2016 ali 2018

Tabela A6.4 (na spletu)	Odstotek 15-letnih učencev, ki so poročali o izpostavljenosti različnim oblikam medvrstniškega nasilja vsaj nekajkrat mesečno, po pričakovani doseženi ravni izobrazbe, 2018
Tabela A6.5 (na spletu)	Odstotek 15-letnih učencev, ki so se strinjali ali zelo strinjali s stališči o medvrstniškem nasilju, po pričakovani doseženi ravni izobrazbe, 2018
Tabela A6.6 (na spletu)	Porazdelitev izobrazbe staršev in pričakovane ravni izobrazbe 15-letnih učencev, 2018
Slika A6.1	Izpostavljenost in stališča, povezana z ustrahovanjem, glede na izobrazbo staršev, 2018
Slika A6.2	Odstotek 15-letnih učencev, ki so poročali o izpostavljenosti različnim oblikam medvrstniškega nasilja vsaj nekajkrat mesečno, po izobrazbi staršev, 2018
Slika A6.3	Odstotek 15-letnih učencev, ki menijo, da ni prav, da se pridružijo medvrstniškemu nasilju, po izobrazbi staršev, 2018
Slika A6.4	Odstotek odraslih, ki menijo, da imajo vpliv na to, kar počne vlada, po izobrazbi, 2016 ali 2018
Slika A6.5	Odstotek odraslih, ki so poročali, da se zanimajo za politiko, po izobrazbi, 2016 ali 2018

A7: ALI SO ODRASLI ENAKO VKLJUČENI V IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE

Vlaganje v izobraževanje in usposabljanje po zaključku začetnega izobraževanja je bistveno za nadgradnjo znanj in spretnosti, potrebnih na trgu dela. Globalizacija in razvoj novih tehnologij sta razširila mednarodni trg blaga in storitev. Kot rezultat, je konkurenca glede znanj in spretnosti močna, zlasti na trgih z visoko rastjo in visoko razvito tehnologijo. Učenje odraslih kot del vseživljenjskega učenja je nujno za spopadanje z izzivi, povezanimi s konkurenčnostjo gospodarstva, z demografskimi spremembami, nezaposlenostjo, revščino in družbeno izključenostjo, ki marginalizira pomemben delež posameznikov v vseh državah. Kazalnik A7 prispeva k razumevanju teh vprašanj, saj zagotavlja podatke o učenju odraslih in preverja, kdo sodeluje v teh dejavnostih izobraževanja in usposabljanja.

Tabela A7.1	Delež zaposlenih odraslih, vključenih v neformalno izobraževanje in usposabljanje, po velikosti in sektorju podjetij, povezanosti z zaposlitvijo in (so)financiranjem delodajalcev, 2016
Tabela A7.2	Letno število ur vključenosti v formalno in/ali neformalno izobraževanje in usposabljanje po izobrazbi (2016)
Tabela A7.3	Letni stroški usposabljanja po velikosti podjetja ,2015
Tabela A7.4 (na spletu)	Delež podjetij, ki zagotavljajo nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje, po velikosti podjetja in vrstah nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja, 2015
Tabela A7.5	Delež odraslih, vključenih v formalno in/ali neformalno izobraževanje in usposabljanje, po izobrazbi, 2016

Slika A7.1	Delež zaposlenih odraslih, starih 25–64 let, vključenih v neformalno izobraževanje in usposabljanje, po povezanosti z zaposlitvijo, (so)financiranjem delodajalcev in velikostjo podjetja, 2016
Slika A7.2	Delež zaposlenih odraslih, starih 25–64 let, vključenih v neformalno izobraževanje in usposabljanje, ki je povezano z zaposlitvijo in ga (so)financirajo delodajalci, 2016
Slika A7.3	Delež zaposlenih odraslih, starih 25–64 let, vključenih v neformalno izobraževanje in usposabljanje, ki je povezano z zaposlitvijo in ga (so)financirajo delodajalci, v javnem/zasebnem sektorju, 2016
Slika A7.4	Razmerje med intenzivnostjo udeležbe (v urah) in deležem odraslih, starih 25–64 let, vključenih v neformalno izobraževanje in usposabljanje, 2016
Slika A7.5	Stroški izobraževanja in usposabljanja kot delež skupnih stroškov dela po velikosti podjetja, 2015
Slika A7.6	Odstotek učiteljev v nižjem sekundarnem izobraževanju, vključenih v izbrane načine strokovnega usposabljanja, 2018

Poglavje B: DOSTOPNOST, UDELEŽBA IN NAPREDOVANJE V IZOBRAŽEVANJU

B1: KDO SODELUJE V IZOBRAŽEVANJU

Dobro izobraženo prebivalstvo je bistveno za ekonomski in socialni razvoj države, zato si družbe prizadevajo zagotavljati otrokom, mladini in odraslim dostop do široke palete izobraževalnih možnosti. Kazalnik B1 prikazuje udeležbo in delež vpisanih v izobraževalne programe v OECD in partnerskih državah na različnih ISCED ravneh izobraževanja, od obveznega do terciarnega izobraževanja. Pokriva različne dejavnike, kot so starost, vrsta programov (akademski in poklicni), način izvedbe (redni in izredni), spol udeležencev in oblika lastnine ustanov (zasebne in javne).

Tabela B1.1	Delež vpisanih ⁵ po starostnih skupinah, 2005, 2010 in 2018
Tabela B1.2	Delež vpisanih, starih 15–19 in 20–24 let, v sekundarno in terciarno izobraževanje, 2018
Tabela B1.3	Delež vpisanih, starih 25 let in starejših, v sekundarno in terciarno izobraževanje po ravni izobraževanja, 2018
Slika B1.1	Delež dijakov, vpisanih v programe poklicnega izobraževanja in usposabljanja, po starostni skupini, 2018
Slika B1.2	Starostni razpon, v katerem je vpisane vsaj 90 % populacije, 2010 in 2018
Slika B1.3	Delež vpisanih, starih 15–19 let, po ravni izobraževanja, 2018
Slika B1.4	Delež vpisane populacije, stare 25 let in več, po ravni izobraževanja, 2018

⁵ Ang.: enrolment rate

B2: RAZLIKE MED SISTEMI PREDŠOLSKE VZGOJE⁶ PO SVETU

Predšolska vzgoja (ISCED 0), ki zajema tako programe za zgodnje otroštvo (ISCED 01) kot tudi tiste programe (ISCED 02), ki se izvajajo pred začetkom primarnega izobraževanja, je začetna faza organiziranega poučevanja za mnoge otroke in je pomembna za njihov razvoj. Medtem ko je delež vključenosti v primarno in nižje sekundarno izobraževanje med državami OECD in drugimi državami skupine G20 podoben, so razlike večje, ko pogledamo predšolsko vzgojo. Kazalnik B2 prikazuje raznolikost predšolskih programov po svetu. Zajema podatke o vključenosti v programe, tipično starost otrok ob vpisu, financiranje in trajanje programov. Združuje delež vpisanih, podatke o izdatkih, obsegu vključenosti in opisne informacije o sistemih predšolske vzgoje in varstva, ki ponujajo bralcu celovit in smiseln pregled izvajanja predšolske vzgoje in varstva po državah.

Tabela B2.2	Delež vpisanih v predšolsko vzgojo in varstvo in primarno izobraževanje po starosti, 2005, 2010 in 2018
Tabela B2.3	Otroci, vpisani v predšolsko vzgojo in varstvo (ISCED 0), v zasebnih ustanovah in razmerje med otroki in učnim osebjem ter minimalna kvalifikacija osebja, 2018
Tabela B2.4	Izdatki za predšolsko vzgojo in varstvo (ISCED 0) in izdatki za vse otroke, stare 3–5 let, 2017
Tabela B2.5	Obseg predšolske vzgoje in varstva v OECD in partnerskih državah
Slika B2.1	Delež vpisanih otrok, starih manj kot 3 leta, v predšolsko vzgojo in varstvo, po starosti, 2018
Slika B2.2	Spremembe deleža vpisanih otrok, starih 3–5 let, 2005, 2010 in 2018
Slika B2.3	Razmerje med otroki in osebjem v predšolski vzgoji in izobraževanju (ISCED 02), 2005 in 2018
Slika B2.4	Izdatki za vse otroke, stare 3–5 let, vpisane v predšolsko vzgojo in varstvo in primarno izobraževanje, v deležu BDP, 2013 in 2017
Slika B2.5	Število ur na teden in starosti, ko imajo otroci pravico dostopa do brezplačne predšolske vzgoje in varstva, 2018

B3: DIPLOMANTI VIŠJEGA SEKUNDARNEGA IZOBRAŽEVANJA

Stopnja dokončanja⁷ srednješolskega (višjega sekundarnega izobraževanja) je lahko koristen kazalnik notranje učinkovitosti srednješolskih sistemov izobraževanja. Dijaki in odrasli udeleženci lahko zapustijo izobraževalni program iz več razlogov: lahko ugotovijo, da so izbrali predmet ali izobraževalni program, ki jim ne ustreza, morda ne dosegajo standardov šole, ali pa najdejo privlačno zaposlitev še pred zaključkom programa. Dijaki lahko ugotovijo, da ponujeni izobraževalni program ne izpolnjuje njihovih pričakovanj ali potreb trga dela. Kazalnik B3 kaže trenutno stopnjo dokončanja srednješolskega izobraževanja v izobraževalnih sistemih, tj. odstotek dijakov, ki obiskujejo in zaključijo srednješolske programe. Z vidika posameznega dijaka predčasno prenehanje šolanja ni nujno pokazatelj neuspeha, lahko pa velik delež dijakov, ki ne dokončajo uspešno srednješolskega izobraževanja kaže, da izobraževalni sistem ne ustreza potrebam dijakov. Višje sekundarno (v Sloveniji srednješolsko) izobraževanje, ki obsega splošno in poklicno, pripravlja za vstop na višje ravni izobraževanja ali za trg dela.

⁶ Ang.: early childhood education

⁷ Ang.: completion rate

Traja navadno od dveh do pet let in v mnogih državah ni obvezno, zato mladi pogosto opustijo šolanje in ne pridobijo izobrazbe, potrebne za vstop na trg delovne sile.

Tabela B3.1	Stopnja dokončanja višjega sekundarnega izobraževanja po vrsti programa ob vstopu in spolu, 2018
Tabela B3.2	Porazdelitev vpisanih v višje sekundarno izobraževanje po vrsti programa ter izidih po teoretičnem trajanju in dve leti po teoretičnem trajanju programa, 2018
Slika B3.1	Porazdelitev dijakov višjega sekundarnega izobraževanja po statusu ob koncu teoretičnega trajanja programa in dve leti kasneje
Slika B3.2	Stopnja dokončanja višjega sekundarnega izobraževanja, izračunana po metodi presečne kohorte, po vrsti programa ob zaključku, 2018
Slika B3.3	Stopnja dokončanja višjega sekundarnega izobraževanja v dveh letih po teoretičnem trajanju programa po spolu in vrsti programa, 2018
Slika B3.4	Stopnja dokončanja višjega sekundarnega izobraževanja v teoretičnem trajanju plus dve leti, po spolu in vrsti programa ob vstopu, 2018
Slika B3.5	Trendi stopnje dokončanja višjega sekundarnega izobraževanja v dveh letih po teoretičnem trajanju programa po vrsti programa

B4: ZNAČILNOSTI ŠTUDENTOV, KI SE BODO VKLJUČILI V TERCIARNO IZOBRAŽEVANJE

Pričakovani delež vključenosti⁸ je ocena deleža ljudi, ki se bodo kadarkoli v svojem življenju vključili v posamezno vrsto terciarnega študijskega programa. Kaže tudi na dostopnost terciarnega izobraževanja, zaznana vrednost vključenosti v terciarne programe ter stopnjo pridobivanja višjih ravni znanja in spretnosti, ki jih ceni trg delovne sile. Pričakovani delež vključenosti za določeno starost je za določeno vrsto terciarnega izobraževanja razmerje med številom vključenih te starosti in velikostjo celotne populacije v ustrezni starosti. Celoten delež pričakovane vključitve je vsota deležev pričakovane vključitve za vsako starost.

Tabela B4.1	Delež in značilnosti novincev terciarnega izobraževanja, 2018
Tabela B4.2	Delež in značilnosti novincev krajšega terciarnega izobraževanja, 2018
Tabela B4.3	Delež in značilnosti novincev prve, druge in tretje stopnje terciarnega izobraževanja, 2018
Slika B4.1	Delež študentk in porazdelitev novincev po področjih študija v programih krajšega terciarnega izobraževanja, 2018
Slika B4.2	Porazdelitev novincev terciarnega izobraževanja po ravni izobraževanja, 2018

⁸ Ang.: entry rate

Slika B4.3	Porazdelitev vpisanih študentov krajšega terciarnega izobraževanja glede na možnost dostopa do visokošolskega izobraževanja, 2018
Slika B4.4	Delež vpisanih novincev krajšega terciarnega izobraževanja, ki so stari manj kot 25 let, po spolu, 2018

B5: DIPLOMANTI TERCIARNEGA IZOBRAŽEVANJA

Delež diplomantov⁹ terciarnega izobraževanja kaže sposobnost države, da bodočim zaposlenim zagotovi napredno in specializirano znanje in spretnosti. Spodbude za pridobitev terciarne izobrazbe, tudi višje plače in boljše zaposlitvene možnosti, v državah OECD ostajajo močne. Terciarno izobraževanje se med državami razlikuje po strukturi in obsegu, na delež diplomantov pa vplivajo enostavnost dostopa do študijskih programov in njihova prožnost, ponudba vpisnih mest, ki so na voljo po posamezni stopnji študija in študijskih področjih, kot tudi povpraševanje po naprednih znanjih in spretnostih na trgu dela.

Tabela B5.1	Delež in značilnosti diplomantov, ki so prvič diplomirali v terciarnem izobraževanju, 2018
Tabela B5.2	Porazdelitev diplomantov terciarnega izobraževanja po področju študija, 2018
Tabela B5.3	Delež in značilnosti diplomantov, ki so prvič diplomirali na posamezni ravni terciarnega izobraževanja, 2018
Slika B5.1	Porazdelitev diplomantov v povprečju med partnericami in državami OECD po ravneh terciarnega izobraževanja glede na področja izobraževanja, 2018
Slika B5.2	Delež diplomantov krajšega terciarnega izobraževanja, ki so prvič diplomirali, stari manj kot 30 let in brez mednarodnih študentov, 2010 in 2018
Slika B5.3	Starostna porazdelitev diplomantov krajšega terciarnega izobraževanja, ki so prvič diplomirali, 2018

B6: ZNAČILNOSTI MEDNARODNO MOBILNIH ŠTUDENTOV

Delež mednarodno mobilnih študentov med vsemi vpisanimi v terciarnem izobraževanju kaže na obseg mobilnosti študentov v OECD in partnerskih državah. Kazalnik prikazuje globalne trende v mobilnosti študentov¹⁰ in glavne ciljne države mednarodnih študentov. Raziskuje razloge za izbiro ciljne države študija in kaže porazdelitve mednarodnih študentov po izvornih državah in regijah, vrsti študijskega programa in področju študija ter porazdelitve študentov nacionalnih populacij, ki so vpisani v študij izven svoje države.

⁹ Ang: graduation rate

¹⁰ Tuji študenti so študenti, ki niso državljani države, v kateri študirajo. Mednarodni/mobilni študenti so tisti, ki so prečkali državno mejo in se preselili v drugo državo zaradi študija. V državi, v katero so odšli študirat, nimajo stalnega prebivališča oziroma imajo status nerezidentov.

Tabela B6.1	Mobilnost mednarodnih in tujih študentov v terciarnem izobraževanju, 2010, 2014 in 2018
Tabela B6.2	Porazdelitev domačih in mednarodnih ali tujih študentov po področjih študija, 2018
Tabela B6.3	Vzorci mobilnosti tujih in mednarodnih študentov, 2018
Tabela B6.4 (na spletu)	Porazdelitev mednarodnih in tujih študentov po državi izvora, 2018
Tabela B6.5 (na spletu)	Porazdelitev mednarodnih in tujih študentov po ciljni državi, 2018
Slika B6.1	Rast vpisa mednarodnih ali tujih študentov terciarnega izobraževanja na svetu, 1998–2018
Slika B6.2	Delež domačih študentov terciarnega izobraževanja, vpisanih v tujini, 2018
Slika B6.3	Porazdelitev mednarodnih in tujih študentov po državi izvora, 2018
Slika B6.4	Vhodna mobilnost študentov terciarnega izobraževanja po ravni študija, 2018
Slika B6.5	Delež žensk med mednarodnimi ali tujimi študenti po ravni izobraževanja, 2018

B7: RAZLIKE MED SISTEMI POKLICNEGA IN STRIKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA¹¹ PO SVETU

Poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje (VET) je v številnih državah visoko na dnevnem redu politik, saj je pomembno za zagotavljanje nemotenega prehoda iz šolanja na trg dela in odpravljanje brezposelnosti mladih. Poklicno izobraževanje in usposabljanje je pomemben del srednješolskega – višjega sekundarnega – izobraževanja, saj je v povprečju v državah OECD več kot 40 % srednješolcev vključenih v tovrstne programe.

Tabela B7.1	Značilnosti vpisanih v poklicno izobraževanje od nižjega sekundarnega do krajšega terciarnega izobraževanja po vrsti programa, starosti in spolu, 2018
Tabela B7.2	Poti med višjim sekundarnim ali po-sekundarnim neterciarnim izobraževanjem in višjimi ravni izobraževanja po vrsti programa, 2018
Tabela B7.3	Glavne značilnosti programov višjega sekundarnega izobraževanja, ki temeljijo na kombiniranem izobraževanju v šoli in na delovnem mestu, 2018
Slika B7.1	Porazdelitev vpisanih v poklicno izobraževanje po ravneh izobraževanja, 2018

¹¹ V Sloveniji "poklicno" (*vocational*) izobraževanje in usposabljanje vključuje nižje in srednje poklicno izobraževanje, srednje strokovno in tehniško izobraževanje ter poklicno-tehniško izobraževanje.

Slika B7.2	Porazdelitev vpisanih v poklicno višje sekundarno izobraževanje po vrsti poklicnega programa, 2018
Slika B7.3	Porazdelitev vpisanih v po-sekundarno neterciarno poklicno izobraževanje po vrsti poklicnega programa, 2019
Slika B7.4	Delež diplomantov poklicnega višjega sekundarnega izobraževanja po izbranih področjih izobraževanja, 2018
Slika B7.5	Delež vpisanih, ki so starejši od tipične starosti ob vpisu v poklicno izobraževanje, po ravneh izobraževanja, 2018
Slika B7.6	Porazdelitev dijakov poklicnega višjega sekundarnega izobraževanja po vrsti poklicnega programa, 2018

Poglavje C: FINANČNI VIRI V IZOBRAŽEVANJU

C1: IZDATKI ZA IZOBRAŽEVALNE USTANOVE NA UČENCA

Zahteve po visokokakovostni vzgoji in izobraževanju, ki se lahko izkaže v višjih stroških na učenca, je potrebno uravnotežiti z drugimi potrebami po javnih sredstvih in z davki. Zato se v javnih razpravah pogosto postavlja vprašanje, ali se vloženi viri za izobraževanje ustrezno povrnejo. Čeprav je težko oceniti optimalni obseg sredstev, ki omogočajo vsakemu učencu pripravo na življenje in delo v sodobni družbi, je lahko mednarodna primerjava stroškov izobraževalnih ustanov na učenca koristna referenčna točka. Kazalnik prikazuje javne in zasebne izdatke izobraževalnih ustanov glede na število vključenih učencev (v FTE¹²).

Tabela C1.1	Celotni izdatki za izobraževalne ustanove na učenca v ekvivalentu rednega učenca, 2017
Tabela C1.2	Celotni izdatki za izobraževalne ustanove na učenca v ekvivalentu rednega učenca za jedrne izobraževalne storitve, pomožne storitve in raziskovalno-razvojne dejavnosti[1], 2015
Tabela C1.3	Povprečna letna rast celotnih izdatkov na učenca v ekvivalentu rednega učenca za izobraževalne ustanove, 2012 in 2017
Tabela C1.4 (na spletu)	Celotni izdatki za izobraževalne ustanove na učenca v ekvivalentu rednega učenca v razmerju do BDP na prebivalca, 2017
Tabela C1.5 (na spletu)	Celotni izdatki za izobraževalne ustanove na učenca v ekvivalentu rednega učenca po virih sredstev, 2017
Tabela C1.6 (na spletu)	Javni in celotni izdatki za izobraževalne ustanove na učenca v ekvivalentu rednega učenca glede na obliko lastnine ustanove, 2017
Slika C1.1	Celotni izdatki za izobraževalne ustanove na učenca v ekvivalentu rednega učenca, po ravneh izobraževanja, 2017

¹² Ang.: Full-time equivalent student – ekvivalent rednega učenca

Slika C1.2	Celotni izdatki za izobraževalne ustanove na učenca v ekvivalentu rednega učenca v poklicnih in splošnih srednješolskih izobraževalnih programih, 2017
Slika C1.3	Celotni izdatki za izobraževalne ustanove na učenca v ekvivalentu rednega učenca glede na vrsto storitev, 2017
Slika C1.4	Povprečna letna rast celotnih izdatkov na učenca v ekvivalentu rednega učenca za izobraževalne ustanove, 2012 in 2017

C2: DELEŽ NACIONALNEGA BOGASTVA, KI SE GA PORABI ZA IZOBRAŽEVALNE USTANOVE

Države vlagajo v izobraževalne ustanove, da tako prispevajo k pospeševanju ekonomske rasti, h krepitvi produktivnosti, k osebnemu in družbenemu razvoju in zmanjšanju družbenih neenakosti. Ta kazalnik prikazuje, kolikšen delež nacionalnega bogastva se namenja za izobraževalne ustanove. Podatki o izdatkih za izobraževalne ustanove, izraženi v deležu BDP, pokažejo, kakšen pomen država daje izobraževanju (v smislu razpoložljivih virov). Kazalnik tako pokriva izdatke šol, univerz in drugih javnih in zasebnih ustanov, ki izvajajo ali podpirajo izobraževalne storitve (izobraževalne storitve, ki jih izvajajo podjetja kot del dualnih programov).

Tabela C2.1	Celotni izdatki za izobraževalne ustanove v deležu BDP, 2017
Tabela C2.2	Celotni izdatki za izobraževalne ustanove v deležu BDP po virih sredstev, 2017
Tabela C2.3	Indeks spremembe celotnih izdatkov za izobraževalne ustanove v deležu BDP, 2005, 2012 in 2017
Tabela C2.4 (na spletu)	Indeks spremembe javnih izdatkov za izobraževalne ustanove v deležu BDP, 2005, 2012 in 2017
Slika C2.1	Celotni izdatki za izobraževalne ustanove v deležu BDP, 2017
Slika C2.2	Celotni izdatki za izobraževalne ustanove v deležu BDP po virih sredstev, 2017
Slika C2.3	Indeks spremembe javnih izdatkov za izobraževalne ustanove v deležu BDP, 2012 in 2017

C3: OBSEG JAVNEGA IN ZASEBNEGA FINANCIRANJA IZOBRAŽEVALNIH USTANOV

V mnogih državah OECD je razmerje med javnim in zasebnim vlaganjem v izobraževanje pomembno politično vprašanje. Nekateri deležniki opozarjajo, da bi lahko porušeno ravnovesje odvrnilo potencialne študente, da bi se vpisali v terciarno izobraževanje. Ta kazalnik proučuje razmerje med javnim in zasebnim financiranjem, ki je namenjeno izobraževalnim ustanovam na posamezni ravni izobraževanja. Prav tako razčleni zasebno financiranje na izdatke gospodinjstev in izdatke drugih zasebnih entitet.

Tabela C3.1	Relativni delež javnih, zasebnih in mednarodnih izdatkov za izobraževalne ustanove, končni viri sredstev, 2016
Tabela C3.2	Relativni delež javnih, zasebnih in mednarodnih izdatkov za izobraževalne ustanove po virih sredstev in transferjih iz javnega v zasebni sektor, 2017
Tabela C3.3	Trendi deleža javnih, zasebnih in mednarodnih izdatkov za izobraževalne ustanove, 2005, 2012 in 2017
Slika C3.1	Porazdelitev transferjev ter javnih in zasebnih izdatkov za izobraževalne ustanove, 2017
Slika C3.2	Porazdelitev javnih in zasebnih izdatkov za izobraževalne ustanove, 2017
Slika C3.3	Spremembe relativnega deleža javnih, zasebnih in mednarodnih izdatkov za izobraževalne ustanove, 2012 in 2017

C4: SKUPNA JAVNA PORABA ZA IZOBRAŽEVANJE

Javni izdatki za izobraževanje¹³, ki jo izrazimo v deležu skupne javne porabe, pokaže, kakšen pomen daje država izobraževanju v primerjavi z drugimi sektorji, kot na primer z zdravstvom, socialo, obrambo. Ustrezna raven javnega financiranja izobraževanja zagotavlja dostopnost izobraževanja za vse in tako vsem članom družbe omogoča enakovredne možnosti za izobraževanje. Ta kazalnik se osredotoča na javne izdatke za izobraževanje in spreminjanje javne porabe.

Tabela C4.1	Skupni javni izdatki za izobraževanje v deležu izdatkov sektorja država, 2017
Tabela C4.2	Skupni javni izdatki za izobraževanje po virih sredstev, 2017
Tabela C4.3	Indeks spremembe skupnih javnih izdatkov za izobraževanje v odstotku skupnih izdatkov sektorja država, 2005, 2012 in 2017
Slika C4.1	Sestava skupnih javnih izdatkov za izobraževanje v deležu celotnih izdatkov sektorja država, 2017
Slika C4.2	Indeks spremembe skupnih javnih izdatkov za izobraževanje v deležu celotnih izdatkov sektorja država, 2012 in 2017
Slika C4.3	Porazdelitev začetnih virov javnih sredstev za izobraževanje in spremembe deleža sredstev po transferju po javnofinančnih ravneh, 2017

C5. ŠOLNINE ZA ŠTUDIJ IN JAVNE POMOČI ŠTUDENTOM TERCIARNEGA IZOBRAŽEVANJA

Politične odločitve o uvedbi šolnin, ki jih zaračunajo višje- in visokošolski zavodi, vplivajo tako na stroške, ki jih imajo za študij študenti, kot tudi na potrebna sredstva za ustanove terciarnega izobraževanja. Subvencije za študente in njihove družine so mehanizem, s katerim oblasti spodbujajo vključenost v izobraževanje, posebej študente iz družin, ki imajo nizke prihodke, in

¹³ Celotni javni izdatki za izobraževanje zajemajo vse proračunske izdatke za formalno-stopenjsko izobraževanje mladine in odraslih na ravni države in občin. Zajeti so javni izdatki neposredno za izobraževalne ustanove in transferji gospodinjstvom (štipendije, subvencije za prehrano, vozovnice, bivanje, učbeniki ipd). Finančni podatki za Slovenijo so zbrani po mednarodno primerljivi metodologiji z vprašalnikom UOE.

jim tako pokrijejo del stroškov, povezanih z izobraževanjem. Na ta način oblasti zagotavljajo enake možnosti za izobraževanje. Ta kazalnik prikazuje povprečno letno šolnino, ki jo zaračunajo javne in zasebne ustanove, in obstoj sistema posojil oziroma pomoči v državah. Kazalnik analizira, če so štipendije/pomoči in posojila bolj pogosta v državah, kjer ustanove zaračunavajo višje šolnine.

Tabela C5.1	Letne povprečne (ali najbolj pogoste) šolnine, ki jih zaračunajo terciarne ustanove domačim in tujim študentom, 2017/18
Tabela C5.2	Trendi in reforme šolnin in javne finančne pomoči v terciarnem izobraževanju, 2007/08–2017/18
Tabela C5.3	Javna finančna pomoč domačim študentom terciarnih programov, 2017/18
Tabela C5.4 (na spletu)	Subvencioniranje obresti, odplačilo in odpis javnih posojil študentom terciarnega izobraževanja, 2017/18
Slika C5.1	Letne povprečne (ali najbolj pogoste) šolnine, ki jih zaračunajo javne ustanove terciarnega izobraževanja domačim študentom, po ravneh izobraževanja, 2017/18
Slika C5.2	Šolnine, ki jih zaračunajo ustanove terciarnega izobraževanja domačim študentom visokošolskih programov prve stopnje ali enakovrednih, glede na obliko lastnine ustanov, 2017/18
Slika C5.3	Šolnine, ki jih zaračunajo javne ustanove terciarnega izobraževanja domačim študentom visokošolskih programov prve stopnje, glede na področje študija, 2017/18
Slika C5.4	Delež domačih študentov terciarnega izobraževanja, ki prejemajo finančno pomoč, 2007/08 in 2017/18
Slika C5.5	Povprečni letni znesek javnih sredstev ali štipendij in posojil, ki so jih prejeli študenti terciarnega izobraževanja, 2017/18
Slika C5.6	Šolnine, ki jih zaračunajo izobraževalne ustanove, v primerjavi s tistimi, ki jih plačajo študenti, 2017/18

C6: IZDATKI ZA IZOBRAŽEVANJE GLEDE NA VRSTO PORABE

Porazdelitev porabe glede na različne vrste izdatkov (tekoči, investicijski) lahko vpliva na kakovost storitev (kot npr. plače učiteljev), na izobraževalne objekte (vzdrževanje) in zmožnost izobraževalnega sistema, da se prilagodi demografskim spremembam in trendom vpisa (gradnja novih šol). Primerjava med državami OECD glede razporejanja izdatkov za izobraževanje ponuja vpogled v organizacijo in delovanje njihovih izobraževalnih ustanov. Ta kazalnik primerja razdelitev porabe na tekoče in investicijske izdatke in znotraj tekočih še na več kot tri tipične glavne namene za izobraževalne ustanove. Predstavlja pa tudi razlike, v smislu izdatkov na učenca za osnovne izobraževalne storitve, pomožne storitve in raziskave in razvoj.

Tabela C6.1	Delež tekočih in investicijskih izdatkov po ravneh izobraževanja, 2017
Tabela C6.2	Tekoči izdatki gleda na kategorijo vira, 2017

Tabela C6.3	Delež tekočih izdatkov glede na kategorijo vira in obliko lastnine ustanove, 2017
Tabela C6.4 (na spletu)	Povprečna letna rast tekočih izdatkov in izdatkov za raziskave in razvoj na učenca v ekvivalentu rednega učenca glede na obliko lastnine ustanov (%), 2012–2017
Slika C6.1	Delež investicijskih izdatkov glede na obliko lastnine ustanov, 2017
Slika C6.2	Porazdelitev tekočih izdatkov v javnih in zasebnih izobraževalnih ustanovah, 2017

Poglavje D: UČITELJI, UČNO OKOLJE IN ORGANIZACIJA V ŠOLAH

D1: KOLIKO ČASA UČENCI PREŽIVIJO V RAZREDU

Obseg pouka, ki se izvaja v formalnih razredih, zajema velik delež javnega vlaganja v učenje in je osrednja sestavina učinkovitega šolanja. Obseg pouka in dejavnosti, ki potekajo po pouku, in so dostopne učencem, so pomemben pokazatelj možnosti, ki jih imajo učenci za učenje. Ta kazalnik odraža odločitve držav v zvezi s skupnim številom ur obveznega in neobveznega pouka in porazdelitvijo ur po predmetih. Poleg tega ponuja pregled o fleksibilnosti kurikulumov. Vse to nakazuje, kateri snovi, ki naj bi se je učili učenci pri določeni starosti, pripisujejo na ravni posamezne države in/ali regije večji pomen.

Tabela D1.1	Obseg pouka v obveznem primarnem izobraževanju, 2011, 2014—2019
Tabela D1.2	Obseg pouka v obveznem splošnem nižjem sekundarnem izobraževanju, 2011, 2014—2019
Tabela D1.3	Obseg pouka po predmetih v obveznem primarnem izobraževanju, 2014 in 2019
Tabela D1.4	Obseg pouka po predmetih v obveznem splošnem nižjem sekundarnem izobraževanju, 2014 in 2019
Tabela D1.5 (na spletu)	Organizacija obveznega primarnega izobraževanja, 2011, 2014—2019
Tabela D1.6 (na spletu)	Organizacija obveznega splošnega nižjega sekundarnega izobraževanja, 2011, 2014—2019
Slika D1.1	Obseg obveznega pouka v splošnem izobraževanju, 2014 in 2019
Slika D1.2	Obseg pouka po predmetih v primarnem izobraževanju, 2019, in spremembe v porazdelitvi po predmetih, 2014 in 2019
Slika D1.3	Obseg pouka po predmetih v splošnem nižjem sekundarnem izobraževanju v 2019 in spremembe v porazdelitvi po predmetih, 2014 in 2019
Slika D1.4	Število držav, ki so zaprle šole zaradi COVID-19

D2: ŠTEVILO UČENCEV NA UČITELJA IN VELIKOST ODDELKOV

Velikost oddelka¹⁴ je tema mnogih razprav in pomemben dejavnik šolske politike v mnogih državah. Manjše število učencev v oddelku naj bi omogočalo učitelju, da se lahko bolj prilagodi potrebam vsakega posameznika in tudi zmanjša čas, ki je potreben za reševanje motenj pri pouku (disciplinske težave). Manjši oddelki naj bi bili tudi razlog, zaradi katerega starši ponekod svoje otroke vpišejo v določeno šolo. Ta kazalnik proučuje število učencev v oddelku v primarnem in nižje sekundarnem izobraževanju, za Slovenijo torej v 1. in 2. vzgojno-izobraževalnem obdobju ter 3. vzgojno-izobraževalnem obdobju.

Razmerje med učenci in učnim osebjem¹⁵ je pomemben pokazatelj virov, namenjenih izobraževanju. Razmerje se izračuna tako, da se število učencev, izraženih v ekvivalentu rednega učenca, na določeni ravni izobraževanja deli s številom učiteljev v ekvivalentu polnega delovnega časa na tej ravni in v podobnih ustanovah. Vendar to razmerje ne upošteva časa pouka učencev v primerjavi z dolžino učiteljevega delovnega dne, kot tudi ne upošteva obsega poučevanja učiteljev. Zato ga ni mogoče razlagati glede na velikost oddelka.

Tabela D2.1	Število učencev na učitelja v izobraževalnih ustanovah, po ravneh izobraževanja, 2018
Tabela D2.2	Število učencev na učitelja glede na obliko lastnine ustanove, 2018
Tabela D2.3	Povprečna velikost oddelka glede na obliko lastnine ustanove, 2018, in indeks sprememb, 2005–2018
Tabela D2.4 (na spletu)	Prispevek različnih dejavnikov k stroškom plač učiteljev na učenca v primarnem izobraževanju, 2018
Tabela D2.5 (na spletu)	Dejavniki, ki se uporabljajo za izračun stroškov plač učiteljev na učenca v javnih ustanovah v primarnem izobraževanju (2018)
Slika D2.1.	Število dijakov na učitelja v višjem sekundarnem izobraževanju po vrsti programa, 2018
Slika D2.2.	Število dijakov na učitelja v višjem sekundarnem izobraževanju glede na obliko lastnine ustanove, 2018
Slika D2.3.	Povprečna velikost oddelka po ravneh izobraževanja, 2018
Slika D2.4.	Vplivi različnih dejavnikov na stroške plače učiteljev na učenca v javnih ustanovah v primarnem izobraževanju, 2018

D3: PLAČE UČITELJEV IN RAVNATELJEV

Plače učiteljev in ravnateljev predstavljajo največji posamezni strošek šolskega izobraževanja in imajo neposreden vpliv na privlačnost učiteljskega poklica. Vplivajo na odločitev o vpisu na študijske programe za izobraževanje učiteljev in zaposlitev v šoli. Finančna kriza (2008) je v mnogih državah sprožila razmislek o zmanjšanju javne porabe, vendar morajo politični odločevalci pazljivo obravnavati plače učiteljev, ko skušajo hkrati zagotavljati kakovost poučevanja in uravnotežiti izobraževalni proračun. Plačilo in delovni pogoji so namreč pomembni, ko skušamo zagotoviti, da se najboljši, visoko sposobni posamezniki odločijo za študij in zaposlitev v šoli ter da tam tudi ostanejo zaposleni.

¹⁴ Ang.: class size

¹⁵ Ang.: ratio of students to teaching staff

Kazalnik odraža zakonsko določene osnovne plače učiteljev in ravnateljev glede na uradne plačne lestvice in dejansko izplačane plače, ki vključujejo tudi dodatke in druge bonitete. Predstavlja tudi ravni, na katerih se odloča o plačah in merila, ki se pri tem upoštevajo. Učitelji za posamezne dejavnosti ne prejemajo nujno le dodatnega plačila, ampak se jim lahko zmanjša učna obveznost. Tudi to je pomemben del poplačila učiteljem za njihovo delo.

Tabela D3.1	Zakonsko določene plače učiteljev z najpogostejšo kvalifikacijo na različnih točkah učiteljske kariere, 2019
Tabela D3.2	Primerjava dejansko izplačanih plač učiteljev in ravnateljev s plačami terciarno izobraženih delavcev, 2019
Tabela D3.3	Povprečna dejansko izplačana plača učiteljev in ravnateljev, 2019
Tabela D3.4	Najnižja/najvišja zakonsko določena plača ravnateljev z minimalno kvalifikacijo, 2019
Tabela D3.5 (na spletu)	Zakonsko določene plače učiteljev z najpogostejšo kvalifikacijo na določeni ravni izobraževanja, 2019
Tabela D3.6 (na spletu)	Zakonsko določene plače učiteljev z minimalno kvalifikacijo, potrebno za vstop v učiteljski poklic, 2019
Tabela D3.7 (na spletu)	Primerjava zakonsko določenih plač učiteljev s plačami terciarno izobraženih delavcev, 2019
Tabela D3.8 (na spletu)	Primerjava dejansko izplačanih plač učiteljev s plačami terciarno izobraženih delavcev po starostnih skupinah in spolu, 2019
Tabela D3.9 (na spletu)	Primerjava dejansko izplačanih plač ravnateljev s plačami terciarno izobraženih delavcev po starostnih skupinah in spolu, 2019
Tabela D3.10 (na spletu)	Primerjava zakonsko določenih plač učiteljev z najpogostejšo kvalifikacijo na določeni ravni izobraževanja po ravneh izobraževanja, 2019
Tabela D3.11 (na spletu)	Primerjava zakonsko določenih plač učiteljev z minimalno kvalifikacijo, potrebno za vstop v učiteljski poklic, 2019
Tabela D3.12 (na spletu)	Povprečne dejansko izplačane plače učiteljev po starostnih skupinah in spolu, 2019
Tabela D3.13 (na spletu)	Povprečne dejansko izplačane plače ravnateljev po starostnih skupinah in spolu, 2019
Tabela D3.14 (na spletu)	Trendi zakonsko določenih plač učiteljev z najpogostejšo kvalifikacijo na različnih točkah učiteljske kariere, 2000–2019
Tabela D3.15 (na spletu)	Trendi zakonsko določenih plač učiteljev z minimalno kvalifikacijo, potrebno za vstop v učiteljski poklic, 2000–2019
Tabela D3.16 (na spletu)	Začetne in najvišje zakonsko določene plače učiteljev z minimalno/najvišjo kvalifikacijo, 2019
Tabela D3.17 (na spletu)	Merila za določitev osnovnih plač in dodatkov za učitelje v javnih ustanovah, po ravneh izobraževanja, 2019
Tabela D3.18 (na spletu)	Merila za določitev osnovnih plač in dodatkov za ravnatelje v javnih ustanovah po ravneh izobraževanja, 2019
Tabela D3.19 (na spletu)	Raven, na kateri se odloča o uporabi meril za določitev osnovnih plač in dodatkov za učitelje, po ravneh izobraževanja, 2019

Tabela D3.20 (na spletu)	Raven, na kateri se odloča o uporabi meril za določanje osnovnih plač in dodatkov za ravnatelje, po ravneh izobraževanja, 2019
Tabela D3.21 (na spletu)	Struktura sistema nadomestil za ravnatelje, 2019
Slika D3.1	Primerjava plač učiteljev in ravnateljev v nižjem sekundarnem izobraževanju s plačami terciarno izobraženih delavcev, 2019
Slika D3.2	Zakonsko določene plače učiteljev v nižjem sekundarnem izobraževanju na različnih točkah učiteljske kariere, 2019
Slika D3.3	Spremembe plač učiteljev v državah OECD, 2005–2019
Slika D3.4	Najnižja in najvišja zakonsko določena plača učiteljev in ravnateljev v nižjem sekundarnem izobraževanju, 2019
Slika D3.5	Dejansko izplačane plače učiteljev in ravnateljev v nižjem sekundarnem izobraževanju, 2019
Slika D3.6	Primerjava zakonsko določenih plač učiteljev višjega sekundarnega splošnega in poklicnega izobraževanja, 2019
Slika D3.7	Dejansko izplačane plače učiteljev nižjega sekundarnega izobraževanja in zadovoljstvo s plačo, 2018

D4: KOLIKO UČITELJI POUČUJEJO

Predpisani delovna in učna obveznost le delno določata resničen obseg dela učiteljev, vendar pa omogočata dragocen vpogled, kaj se v posamezni državi od učiteljev pričakuje. Skupaj s plačami učiteljev in povprečno velikostjo oddelkov ta kazalnik predstavlja ključni ukrep, povezan z delom učiteljev. Ure pouka in obseg drugega dela in nalog, ki jih mora opraviti učitelj, so bistvene za privlačnost poklica. Delež delovnega časa, ki ga učitelji porabijo za poučevanje, pokaže tudi, koliko časa porabijo za druge dejavnosti – kot so priprava na pouk, popraviljanje izdelkov, strokovno usposabljanje in sestanki s sodelavci. Več kot učitelji učijo, manj časa se lahko posvetijo pripravi na pouk in ocenjevanju učencev ter drugim podobnim nalogam.

Tabela D4.1	Organizacija poučevanja učiteljev, 2019
Tabela D4.2	Organizacija delovnega časa učiteljev, 2019
Tabela D4.3	Naloge učiteljev po ravneh izobraževanja, 2019
Tabela D4.4	Druge odgovornosti učiteljev po ravneh izobraževanja, 2019
Tabela D4.5	Organizacija delovnega časa ravnateljev, 2019
Tabela D4.6 (na spletu)	Število ur poučevanja učiteljev na leto, 2000, 2005–2019
Tabela D4.7 (na spletu)	Učna obveznost ravnateljev, 2019
Slika D4.1	Število ur poučevanja na leto v višjem sekundarnem izobraževanju po vrsti programa, 2019

Slika D4.2	Število ur poučevanja učiteljev na leto po ravneh izobraževanja, 2019
Slika D4.3	Odstotek delovnega časa učiteljev nižjega sekundarnega izobraževanja, namenjen poučevanju, 2019
Slika D4.4	Vključenost v dejavnosti strokovnega razvoja
Slika D4.5	Število delovnih ur in ur poučevanja ravnateljev nižjega sekundarnega izobraževanja na leto, 2019
Slika D4.6 (na spletu)	Dejansko in zakonsko določeno število ur poučevanja učiteljev splošnega nižjega sekundarnega izobraževanja, 2018

D5: KDO SO UČITELJI

V mnogih državah OECD se ukvarjajo s problemom, kako zagotoviti ustrezno število dovolj usposobljenih učiteljev v prihodnosti, ko pričakujejo, da bo vedno več vključenih v izobraževanje. Če je v starejši starostni skupini večji delež učiteljev, morajo države razviti učinkovite politike, da bodo učitelje ob upokojitvi nadomestile. Starost učiteljev je tudi eno od pogostih meril za dodatno plačilo oziroma višjo plačo (napredovanje po plačni lestvici), kar vpliva na izdatke za izobraževanje. Kazalnik predstavlja strukturo učiteljev primarnega in sekundarnega izobraževanja glede na starost in spol.

Tabela D5.1	Porazdelitev učiteljev glede na spol, 2018
Tabela D5.2	Porazdelitev učiteljev po starostnih skupinah, 2018, in odstotek učiteljic vseh starosti, 2005 in 2018
Tabela D5.3	Porazdelitev učiteljev glede na starost, 2018
Slika D5.1	Porazdelitev učiteljev v višjem sekundarnem izobraževanju, po vrsti programa, 2018
Slika D5.2	Delež učiteljev, mlajših od 30 let, po ravneh izobraževanja, 2018
Slika D5.3	Delež učiteljev v višjem sekundarnem izobraževanju, mlajših od 30 let, 2005 in 2018
Slika D5.4	Zadovoljstvo z delom učiteljev nižjega sekundarnega izobraževanja, 2018